

СТАНОВИЩЕ

От: **проф. д-р Венелин Николаев Бошнаков**
УНСС, ПН „Икономика“

Относно: дисертационен труд за присъждане на научна степен **„ДОКТОР на науките“** по ПН „Икономика“ в Института за икономически изследвания (ИИИ) към БАН.

Автор **проф. д-р Виктор Иванов Йоцов, ИИИ-БАН**

Тема *„Между ефективността и справедливостта: оценка на ефектите от плоския данък в страните от Централна и Източна Европа“*

Основание за представяне на рецензията:

Участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 124/27.02.2026 г. на Директора на ИИИ-БАН.

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е в общ обем от 301 стр., от които 253 стр. основен текст, 8 стр. библиография и 40 стр. приложения. В структурно отношение разработката се състои от уводна част, шест глави и заключение (оформено като глава 7). Списъкът на използваните източници от специализирана литература съдържа 119 заглавия, всички от които на английски език. В разработката е налице значителен илюстративен материал, включващ 50 диаграми и 21 таблици.

Въз основа на безспорната актуалност на темата дисертационният труд е фокусиран върху четири ключови изследователски въпроса заедно с четири работни хипотези, чието обследване структурира както теоретичната рамка, така и свързаните с тях емпирични анализи. Дълбочината на научното изследване изисква методология, включваща както количествен апарат (в т.ч. иконометричен анализ на панелни данни), така и качествен подход като казусния метод. Налице е и обобщена авторова теза, съгласно която политиката по данъчното облагане изисква *„нюансиран подход: оптималният избор зависи от институционалния капацитет, степента на неравенство, обществените предпочитания за солидарност, фискалните нужди и пакетът от съпътстващи реформи“*. Добро впечатление прави и използването на надеждни емпирични данни с високо методологично качество относно избрани показатели на страните от ЦИЕ за периода 1995-2024 г.

В първа глава е представена теоретичната рамка, политико-икономическата логика на съответните реформи, в т.ч. каналите за въздействието им върху инвестициите, заетостта, растежа и др. Втората глава съдържа теоретичен анализ относно понятието „плосък данък“ и свързаните с него институционални реформи в страните от ЦИЕ. В третата глава са представени източниците на данни и променливите за операционализация на политиката, както и аналитичните модели за емпиричен анализ. Четвъртата глава съдържа резултатите от статистическото оценяване на панелните регресионни модели заедно с диагностичните тестове. В петата глава са представени резултати от обследването на българския казус, в т.ч. от получените аналитични оценки чрез специфичен „контрафактуален“ метод. Шестата глава обобщава изведените свидетелства относно провежданите политики при фокус върху дизайна на данъчната система и взаимодействието ѝ с осигурителната тежест. В заключението са синтезирани резултатите относно издигнатите хипотези, изследователските въпроси и наличните ограничения на изследването, като са очертани насоки за бъдеща изследователска работа.

2. Изпълнение на изискванията за придобиване на НС „доктор на науките“

2.1. Изисквания на Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИИИ при БАН (чл.59 ал.3)

Имайки предвид научните и научно-приложни постижения в дисертационния труд може да бъде потвърдено, че той съдържа теоретични обобщения, които представляват оригинален принос в науката и са насочени към ясно формулирани значими научно-приложни проблеми на икономическия анализ, съответстващи на съвременните постижения в областта на макроикономическата и фискалната политика. Разработката е оформена прецизно, постигнатите резултати са представени разбираемо и в логическа последователност. Съдържанието на дисертационния труд свидетелства за значимите познания на дисертанта за теорията и специализираната научна литературата в посочената област, неговите научни компетенции за систематизиране и критично анализиране на съвременните достижения по тематиката на разработката.

Дисертационният труд съдържа съществени научни и научно-приложни приноси, съответстващи на съвременното състояние на науката, в т.ч. концептуализиране и убедително аргументиране на значим икономически феномен като подходното облагане; авторово надграждане и усъвършенстване на иконометрична методология за емпиричен анализ и

обяснение на ключови икономически процеси; разработване и апробиране на цялостен методически инструментариум за реализиране на проектирания емпиричен анализ и постигане на експериментално-изследователски резултати на високо научно ниво. Приемам формулираните в справката основни научни приноси в дисертационния труд, те отразяват съдържанието се в разработката нови научни и научно-приложни резултати, получени чрез изследователската работа на дисертанта по избраната тема.

2.2. Минимални изисквания на ИИИ при БАН по групи показатели

Представената информация относно публикациите по дисертационния труд и установените цитирания дават основание да се направят следните изводи относно изпълнението на минималните наукометрични изисквания на ИИИ при БАН за придобиване на НС „доктор на науките“.

- Показателите от групи А и Б са изпълнени – дисертантът притежава ОНС „доктор“ (по научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“, диплома ВАК №27696 / 21.01.2002 г.), както и разработена дисертация за присъждане на НС „доктор на науките“.

- Минималният изискуем актив по Група Г е 100 т., като представените публикации (всичките самостоятелни) осигуряват почти двоен актив (195 т.), в т.ч. 120 т. от студии (2 бр.), статии и доклади, публикувани в научни издания, индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 75 т. от студии (1 бр.), статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове.

- Минималният изискуем актив по Група Д е 100 т., като представените цитирания осигуряват почти четворен актив (390 т.), в т.ч. 210 т. от цитирания в научни издания, индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 110 т. от цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране; 60 т. от цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране.

2.3. Оригинаалност на представения труд и достоверност на научните данни (съгласно чл. 4, ал. 9, т. 1 от ЗРАСРБ).

Проучването на съдържанието на разработката не установява недопустими нарушения на обичайните правила на научната етика и интегритет, има основание да се потвърди оригинаалността на представените трудове и достоверността на научните резултати, както и авторското участие на дисертанта за тяхното получаване.

3. Критични бележки, препоръки и въпроси

Разработката свидетелства за уменията на дисертанта да формулира значими изследователски въпроси и хипотези, като идентифицира подходящи методологични подходи за търсене на емпирична подкрепа в рамката на наличните информационни ресурси. В разработката не се открива цялостно формулирана цел и интегрирани с нея задачи, различни от привеждането на концептуална обосновка и емпирични свидетелства в търсене на отговори на повдигнатите изследователски въпроси, което приемам за личен избор на автора. Бих препоръчал на дисертанта да търси допълнителни възможности за популяризиране на своите изследователски резултати в престижни научни издания в чужбина. Имайки предвид значимостта на проблематиката за българската икономическа наука и политика, бих препоръчал след евентуална защита разработката да бъде издадена като самостоятелна книга на базата на защитен дисертационен труд.

4. Заключение

Без съмнение, предложеният за рецензиране дисертационен труд е резултат от продължителна и задълбочена научноизследователска работа в избраната тематична област, като съдържа систематизирани обобщения и аналитична информация относно важни научни и научно-приложни проблеми. На базата на гореизложените преценки считам, че са изпълнени изискванията на ЗРАСРБ (чл. 12), Правилника за приложението му (чл. 37) и Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИИИ при БАН (чл.59) относно получаването на НС “Доктор на науките”. Давам **положителна оценка** на дисертационния труд на тема „Между ефективността и справедливостта: оценка на ефектите от плоския данък в страните от Централна и Източна Европа“, като предлагам на научното жури да присъди на **проф. д-р Виктор Иванов Йоцов** научната степен “Доктор на науките” по професионално направление „Икономика“.

24.04.2026 г.
Гр. София

Подпис:
/ проф. В. Бошнаков /